

De relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit, ouderlijke attributies en opvoedgedrag van ouders

Bachelorthesis Pedagogische Wetenschappen, Universiteit van Utrecht

Studenten:	Kirsten van den Berg	4112725
	Iris de Bruin	4124057
	Nicol Stoutjesdijk	4123026
	Sophie Zijleman	4167090

Onder begeleiding van: Jorg Huijding

Datum: 20 juni 2016

Abstract

Previous studies regarding parental self-efficacy, parental attributions and parenting behaviors have primarily focused on how parents act and what is best for the development of children. However, little is known about *why* parents act in a certain way towards their children. The present study examined which parental characteristics influence parenting behaviors, while using a representative sample of 175 mothers and 86 fathers with a child between the age of 24 to 47 months. Participants completed self-report questionnaires. Analyses revealed that the degree of parental self-efficacy was similar for fathers and mothers. In addition, parental attributions made by fathers and mothers did not differ. These findings are contrary to what is found in previous studies. However as expected, parental attributions are a mediating factor in the relationship between parental self-efficacy and positive and negative parenting behaviors. The present findings can contribute to the development of parenting programs.

Keywords: parental self-efficacy, parental attributions, parenting behaviors

De relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit, ouderlijke attributies en opvoedgedrag van ouders

De manier waarop ouders opvoeden heeft invloed op de ontwikkeling van kinderen (Amato & Fowler, 2002; Bornstein, 2001; Prevatt, 2003). Uit onderzoek blijkt namelijk dat kinderen zich het best ontwikkelen wanneer ouders een positieve opvoeding hanteren, welke onder andere bestaat uit een hoge mate van steun en het vermijden van harde straffen (Amato & Fowler, 2002; Prevatt, 2003). Daarnaast blijkt dat kinderen zich minder goed ontwikkelen wanneer ouders een negatieve opvoeding hanteren (bv. Fletcher, Walls, Cook, Madison, & Bridges, 2008; Prevatt, 2003), welke onder andere bestaat uit een verwaarlozende manier van opvoeden, waarbij weinig warmte wordt getoond ten opzichte van het kind (Bugental & Happaney, 2004). Desondanks is tot op heden nauwelijks onderzocht *waarom* ouders dergelijk opvoedgedrag vertonen. Het is echter wel van belang om te achterhalen welke ouderkenmerken in verband staan met het opvoedgedrag dat zij vertonen. Kennis hierover zou namelijk aangrijpingspunten kunnen bieden voor de ontwikkeling van opvoedingsondersteuningsprogramma's. Deze programma's kunnen ertoe bijdragen dat ouders een meer positieve opvoeding gaan hanteren en de ontwikkeling van het kind bevordert wordt. Het doel van dit onderzoek is daarom inzicht verkrijgen in welke ouderkenmerken invloed hebben op het opvoedgedrag van ouders, zodat het hiaat in de kennis kan worden opgevuld.

Een eerste ouderkenmerk dat invloed lijkt te hebben op het opvoedgedrag van ouders is ouderlijke eigen effectiviteit. Ouderlijke eigen effectiviteit verwijst naar het vertrouwen dat ouders hebben in hun opvoedvaardigheden (Ardelt & Eccles, 2001). Dit kenmerk is afgeleid uit de *self-efficacy* theorie van Bandura (1977), die stelt dat verwachtingen over eigen effectiviteit invloed hebben op het gedrag en de motivatie van individuen. Wanneer deze theorie gekoppeld wordt aan opvoeding, wordt verwacht dat ouderlijke eigen effectiviteit een belangrijke factor vormt voor het opvoedgedrag van ouders (Jones & Prinz, 2005). Onderzoek bevestigt dat ouderlijke eigen effectiviteit voorspellend is voor het opvoedgedrag van ouders (Sanders & Woolley, 2005). Hierbij is een hoge ouderlijke eigen effectiviteit gerelateerd aan positief opvoedgedrag (Hill & Bush, 2001). Tegelijkertijd blijkt ook dat ouders die onzeker zijn over hun capaciteiten en dus een lage ouderlijke eigen effectiviteit hebben, meer geneigd zijn om negatief opvoedgedrag te vertonen (Jones & Prinz, 2005; Pierce et al., 2010). De huidige literatuur toont dus aan dat ouderlijke eigen effectiviteit samenhangt met het opvoedgedrag van ouders.

Een tweede ouderkenmerk dat samen lijkt te hangen met het opvoedgedrag van ouders is ouderlijke attributies. Dit wordt omschreven als de manier waarop ouders het gedrag van hun kind interpreteren (Dekovic & Prinzie, 2014). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kind- en ouderverantwoordelijke attributies (Snarr, Smith Slep, &

Grande, 2009). Het verschil tussen deze twee attributies ligt in de *locus of control*: aan wie of wat de oorzaak van een gebeurtenis of het gedrag wordt toegeschreven (Leung & Smith Slep, 2006; Weiner, 1979). Uit onderzoek blijkt dat de attributies die ouders vormen over het gedrag van hun kind van invloed zijn op het opvoedgedrag dat zij vertonen (Dix & Grusec, 1985; Morris, Silk, Steinberg, Myers, & Robinson, 2007; Snyder, Cramer, Afrank, & Patterson, 2005). Bovendien laten ouders die het gedrag van hun kind toeschrijven aan factoren die buiten het kind liggen, positief opvoedgedrag zien (Johnston & Leung, 2001; Lansford et al., 2011). Daarentegen laten ouders die kindverantwoordelijke attributies vormen, meer negatief opvoedgedrag zien (Lancaster, Balling, Hastings, & Lloyd, 2014; Wilson, Gardner, & Burton, 2006). Zij denken dus vaker dat hun kind zich met opzet zo gedraagt en reageren daardoor meer vijandig op dit gedrag (Leung & Smith Slep, 2006). Concluderend blijkt uit de literatuur dat ouderlijke attributies tevens samenhangen met het opvoedgedrag van ouders.

Echter, de onderlinge samenhang tussen de twee ouderkenmerken kan slechts gesuggereerd worden. Het blijkt namelijk zo te zijn dat ouderlijke attributies en de gevolgen hiervan nauw verbonden zijn met het zelfvertrouwen van ouders (Dix & Grusec, 1985). Dit zelfvertrouwen correleert vervolgens hoog met algemene eigen effectiviteit (Chen, Gully, & Eden, 2004), wat suggereert dat er ook een relatie bestaat tussen ouderlijke attributies en ouderlijke eigen effectiviteit op zich. Deze gesuggereerde relatie wordt bevestigd voor ouders van kinderen met *Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder* (ADHD) (Johnston, Mah, & Regambal, 2010), maar kan niet gegeneraliseerd worden naar ouders van kinderen zonder deze diagnose. Kortom, het is niet duidelijk of er een relatie bestaat tussen ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies.

Daarnaast blijkt uit onderzoek dat ouders een verschillende rol spelen in de opvoeding (Lamb & Lewis, 2010). Het is echter niet eenduidig of zij ook verschillen in hun mate van ouderlijke eigen effectiviteit of hun ouderlijke attributies. Uit het geringe aantal onderzoeken naar de mate van ouderlijke eigen effectiviteit, blijkt dat moeders over het algemeen een hogere mate van ouderlijke eigen effectiviteit hebben dan vaders (Salonen et al. 2009; Sevigny & Loutzenhiser, 2010). Verder wordt in de literatuur vooral gesproken over voorspellers van ouderlijke eigen effectiviteit in plaats van de mate van ouderlijke eigen effectiviteit. Verwacht wordt dat voorspellers op hun beurt weer van invloed zijn op de mate van ouderlijke eigen effectiviteit. De belangrijkste voorspellers die positief verband houden met ouderlijke eigen effectiviteit van moeders zijn: een hoge mate van prenatale- en algemene eigen effectiviteit, gunstige contextuele factoren, zoals een hoge sociaal economische status, weinig gedragsproblemen en een makkelijk temperament van het kind (Leerkes & Burney, 2007; Leerkes & Crockenberg, 2002; Murdock, 2013; Porter & Hsu, 2003; Sanders & Woolley, 2005). De belangrijkste voorspellers die positief verband houden met ouderlijke eigen effectiviteit van vaders

zijn: betrokkenheid bij de opvoeding, sociale steun en gunstige contextuele factoren (Leerkes & Burney, 2007; Meunier & Roskam, 2009; Murdock, 2013; Salonen et al., 2009). Daarnaast blijkt uit onderzoek over ouderlijke attributies dat het moeilijk is om een uitspraak te doen over het verschil tussen vaders en moeders. Veel onderzoek gaat namelijk over beide ouders (bv. Leung & Smith Slep, 2006; Snarr et al., 2009) of maakt maar een beperkt onderscheid tussen vaders en moeders (Lamb & Lewis, 2010). Uit de geringe onderzoeken waarin wel onderscheid wordt gemaakt, blijkt enerzijds dat vaders en moeders niet verschillen met betrekking tot de attributies die zij maken over het ongewenste gedrag van hun kind. Zij denken namelijk hetzelfde over de intenties en motivaties van dit gedrag (Nelson, O'Brien, Calkins, & Keane, 2013). Anderzijds blijkt dat vaders en moeders wel verschillen, maar enkel met betrekking tot kindverantwoordelijke attributies. Vaders maken namelijk meer kindverantwoordelijke attributies bij internaliserend gedrag, terwijl moeders meer kindverantwoordelijke attributies maken bij externaliserend gedrag (Colallilo, Miller, & Johnston, 2015). Samenvattend komt uit het geringe aantal onderzoeken naar voren dat de mate van ouderlijke eigen effectiviteit en het merendeel van de voorspellers die hiermee samenhangen verschillen voor vaders en moeders en dat dit voor ouderlijke attributies niet eenduidig is.

Naar aanleiding van bovenstaande literatuur blijkt dat meer onderzoek nodig is naar ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies van vaders en moeders en het verschil hiertussen. Daarnaast blijkt ook niet duidelijk te zijn hoe de concepten ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies samenhangen met positief en negatief opvoedgedrag. Om deze redenen staat in het huidige onderzoek de volgende vraag centraal: In hoeverre wordt de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en opvoedgedrag van ouders gemedieerd door ouderlijke attributies? Om deze vraag te kunnen beantwoorden zijn vier deelvragen opgesteld: 1) In welke mate verschillen vaders en moeders op het gebied van ouderlijke eigen effectiviteit?; 2) In welke mate verschillen vaders en moeders op het gebied van ouderlijke attributies?; 3) In hoeverre leidt ouderlijke eigen effectiviteit, gemedieerd door attributies, tot positief opvoedgedrag van ouders?; 4) In hoeverre leidt ouderlijke eigen effectiviteit, gemedieerd door ouderlijke attributies, tot negatief opvoedgedrag van ouders? Op basis van de besproken literatuur wordt verwacht dat: 1) Moeders een hogere mate van ouderlijke eigen effectiviteit hebben dan vaders; 2) Vaders en moeders niet verschillen in de attributies die zij vormen; 3) Het verband tussen ouderlijke eigen effectiviteit en positief opvoedgedrag wordt gemedieerd door ouderlijke attributies; 4) Het verband tussen ouderlijke eigen effectiviteit en negatief opvoedgedrag wordt gemedieerd door ouderlijke attributies.

Methode

Onderzoekspopulatie

De onderzoekspopulatie bestond uit ouders met een kind van 24 tot en met 47 maanden oud. Hieruit is een aselechte steekproef getrokken die bestond uit 261 ouders woonachtig in Nederland. In totaal hebben 175 moeders ($M = 33;5$ jaar, $SD = 0.32$) en 86 vaders ($M = 35;1$ jaar, $SD = 0.68$) deelgenomen aan het onderzoek. Van deze populatie waren 244 ouders werkzaam. De overige demografische gegevens met betrekking tot de ouders zijn te vinden in Tabel 1 (zie Bijlage A). De populatie kinderen waarover de vragenlijst is ingevuld, bestond uit 134 jongens ($M = 34;8$ maanden, $SD = 8.57$) en 127 meisjes ($M = 35;3$ maanden, $SD = 7.61$), waarvan 146 kinderen het eerste kind van de ouders zijn.

Meetinstrumenten

Ouderlijke eigen effectiviteit.

Ouderlijke eigen effectiviteit is gemeten met de *Nijmeegse Opvoed Stress Index* ([NOSI], De Brock, Vermulst, Gerris, & Abidin, 1992/2006). Door middel van 13 stellingen, gemeten op een zespuntsschaal (1 = 'helemaal mee oneens', 6 = 'helemaal mee eens'), gaven ouders aan hoe zij denken over de opvoeding. Bijvoorbeeld: 'Ik kan geen beslissingen nemen zonder hulp'. Voor de analyses is een totaalscore (bereik: 13-78) berekend op basis van het gemiddelde van de 13 items. Wanneer de totaalscore op de NOSI laag is, houdt dit in dat de ouderlijke eigen effectiviteit hoog is. De NOSI heeft een hoge betrouwbaarheid ($\alpha = .81$). Tot slot blijkt de validiteit goed te zijn volgens de COTAN-beoordeling (Egberink, Janssen, & Vermeulen, 2009).

Daarnaast is ouderlijke eigen effectiviteit gemeten met de *Me as a Parent* ([MaaP], Hamilton, Matthews, & Crawford, 2015). Ouders gaven op een vijfpuntsschaal aan (1 = 'helemaal mee oneens', 5 = 'helemaal mee eens'), in hoeverre zij het eens zijn met vier stellingen over hun ouderlijke eigen effectiviteit. Bijvoorbeeld: 'Ik weet dat ik het goed doe als ouder'. Voor de analyses is een totaalscore (bereik: 4-20) berekend op basis van het gemiddelde van de vier items. Hogere totaalscores geven aan dat ouders zich competent voelen in de opvoeding. De *Me as a Parent* heeft een hoge betrouwbaarheid ($\alpha = .87$). Tot slot blijkt de validiteit goed te zijn (Hamilton et al., 2015).

Ouderlijke attributies.

Ouderlijke attributies zijn gemeten met de *Parenting Cognition Scale* ([PCS], Snarr et al., 2009), bestaande uit 16 redenen voor ongewenst gedrag van kinderen (bv. liegen). Door middel van een zespuntsschaal (1 = 'nooit waar', 6 = 'altijd waar'), gaven ouders aan of deze redenen op het gedrag van hun kind van toepassing zijn. Bijvoorbeeld: 'Mijn kind is koppig'. Voor de analyses is een totaalscore (bereik: 16-96) berekend op basis van het gemiddelde van de 16 items. Een lage totaalscore op de PCS betekent dat ouders positieve attributies hebben over zowel hun opvoedgedrag als het

gedrag van hun kind. Het deel van de PCS met betrekking tot de kindverantwoordelijke attributies heeft een hoge betrouwbaarheid ($\alpha = .83$). Het deel van de PCS met betrekking tot de ouderverantwoordelijke attributies heeft een acceptabele betrouwbaarheid ($\alpha = .74$). Tot slot blijkt de validiteit goed te zijn (Snarr et al., 2009).

Opvoedgedrag.

Opvoedgedrag is gemeten door middel van de *Comprehensive Early Childhood Parenting Questionnaire* ([CECPAQ], Verhoeven, Van Baar, Bodden, & Deković, in press), bestaande uit vier verschillende domeinen, namelijk warmte/ondersteuning, structuur, positieve disciplineren en negatieve disciplineren. Voor het huidige onderzoek zijn slechts de domeinen positieve en negatieve disciplineren gebruikt. Door middel van een zespuntsschaal op alle domeinen (1 = 'nooit', 6 = 'altijd'), gaven ouders aan of de stelling op hen van toepassing is. Bijvoorbeeld: 'Ik leg mijn kind de gevolgen van zijn/haar gedrag uit'. Het domein positieve disciplineren omvat vier stellingen en bevat geen subschalen. Het domein negatieve disciplineren omvat 12 stellingen en bestaat uit de subschalen verbale, fysieke en psychologische straf. Voor de analyses is per domein een totaalscore berekend op basis van het gemiddelde van de items. De totaalscores van het domein positieve disciplineren heeft een bereik van 4 tot en met 24. De totaalscore van het domein negatieve disciplineren heeft een bereik van 12 tot en met 72. Een hoge totaalscore op het domein positieve disciplineren en een lage totaalscore op het domein negatieve disciplineren, betekent dat ouders positief opvoedgedrag vertonen. Het domein positieve disciplineren heeft een Cronbach's alfa van .69. Het domein negatieve disciplineren heeft een Cronbach's alfa van .63. Tot slot blijkt de validiteit goed te zijn (Verhoeven et al., in press).

Ouderlijke eigen effectiviteit, ouderlijke attributies en opvoedgedrag.

Tot slot is naast de metingen van bovenstaande concepten ook gekeken naar reacties en gevoelens van ouders in specifieke situaties. Hiervoor zijn aan ouders tien platen voorgelegd, waarop ambigue situaties staan waarin het kind ongewenst gedrag laat zien. Deze situaties zijn ambigue met betrekking tot de intentie van het kind. Ouders werd gevraagd bij iedere situatie door middel van negen stellingen aan te geven wat zij denken dat de intentie van hun kind in dergelijke situaties zou zijn, hoe zij zouden reageren en hoe competent ze zich zouden voelen om met de situatie om te gaan. Het concept ouderlijke eigen effectiviteit omvat twee stellingen, het concept ouderlijke attributies omvat vier stellingen en het concept opvoedgedrag omvat drie stellingen. Een voorbeeld: 'Mijn kind heeft dit expres gedaan'. Hierbij geldt: hoe hoger een ouder scoort op de schalen ouderlijke eigen effectiviteit, ouderlijke attributies en positieve disciplineren en hoe lager op de schaal negatieve disciplineren, hoe beter de opvoeding zal zijn. Deze situaties zullen verder niet besproken worden, omdat ze buiten het doel van het huidige onderzoek vallen.

Procedure

De data voor dit onderzoek, welke is goedgekeurd door de Facultaire Ethische Toetsingscommissie van de Faculteit Sociale Wetenschappen van de Universiteit Utrecht, is verkregen door middel van online surveyonderzoek. De respondenten zijn geworven via het eigen netwerk van de onderzoekers. Voor aanvang van de survey lazen zij een *informed consent* met informatie over het onderzoek en de verwachtingen ten aanzien van de respondenten. Na instemming hiermee werd het onderzoek gestart. De respondenten startten met 10 platen van ambigue opvoedingssituaties, waarover zij een aantal vragen invulden. Daarna vulden zij achtereenvolgens de PCS, de CECPAQ, de SDQ, de MaaP, de NOSI en een demografische vragenlijst in. De online survey duurde ongeveer 30 minuten en was minimaal belastend voor de respondenten, omdat deze op elk gewenst moment en in delen kon worden ingevuld. Bovendien kon men altijd en zonder opgave van reden de deelname beëindigen. De resultaten, welke anoniem verwerkt en vertrouwelijk behandeld zijn, zijn onderdeel van een lopend onderzoek waarin gegevens verzameld zijn over ouderlijke eigen effectiviteit, ouderlijke attributies, opvoedgedragingen en kinduitkomsten. Deze complete dataset is gebruikt voor het huidige onderzoek.

Data-analyse.

Voorafgaand aan iedere toets zijn de betreffende assumpties, zoals beschreven in Allen en Bennett (2012), gecontroleerd. Deze zullen alleen besproken worden wanneer assumpties geschonden bleken te zijn.

Ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies.

Voorafgaand aan het analyseren van de verschillen in ouderlijke eigen effectiviteit tussen vaders en moeders is via meerdere eenweg ANOVA's gecontroleerd of de variabelen inkomen, opleidingsniveau en eerste kind invloed hebben op ouderlijke eigen effectiviteit. Er is bij de eenweg ANOVA voor de variabele inkomen gebruik gemaakt van $N = 233$ respondenten, omdat 28 respondenten hun inkomen niet hebben ingevuld. Het blijkt dat ouders geen andere ouderlijke eigen effectiviteit rapporteerden op de MaaP wanneer ze een verschillend inkomen of opleidingsniveau hebben of wanneer ze de survey over al dan niet het eerste kind invulden (zie Tabel 2 in Bijlage B). Hetzelfde geldt voor de variabelen inkomen en opleidingsniveau wanneer deze gemeten worden met de NOSI. Het blijkt echter wel dat ouders op de NOSI een hogere mate van ouderlijke eigen effectiviteit rapporteerden wanneer ze de survey invulden over hun eerste kind dan over een later kind. De effectgrootte hiervan is klein (Allen & Bennett, 2012). Dezelfde analyses zijn gedaan voor de invloed van de drie variabelen op ouderlijke attributies. Hieruit blijkt dat ouders geen verschillende attributies rapporteerden wanneer ze een verschillend inkomen of opleidingsniveau hebben of wanneer ze de survey over al dan niet het eerste kind invulden (zie Tabel 3 in Bijlage B).

Om het verschil in ouderlijke eigen effectiviteit van vaders en moeders op de MaaP te analyseren, is gekozen voor een onafhankelijke t-toets. Daarnaast is er om het verschil in ouderlijke eigen effectiviteit van vaders en moeders op de NOSI te analyseren, gekozen voor een tweeweg ANOVA, omdat hier de variabele eerste kind van invloed blijkt te zijn. Ten slotte is er om het verschil tussen de scores van vaders en moeders op de PCS te meten, gekozen om meerdere onafhankelijke t-toetsen te doen voor zowel kind- als ouderverantwoordelijke attributies.

Positief en negatief opvoedgedrag.

Om de vraag 'In hoeverre leidt ouderlijke eigen effectiviteit gemedieerd door ouderlijke attributies tot positief/negatief opvoedgedrag van ouders?' te kunnen beantwoorden, is gebruik gemaakt van een mediatieanalyse. Deze is uitgevoerd door middel van PROCESS (Hayes, 2012). Bij het controleren van de assumpties bleek sprake te zijn van enkele univariate en multivariate uitschieters. Uit een tweede analyse is echter gebleken dat het verwijderen van deze uitschieters in de meeste gevallen een minimaal effect had op de resultaten, waardoor het niet nodig was deze te verwijderen. Alleen respondent 225 bleek een extreme score op de variabele negatief opvoedgedrag te hebben, waardoor deze wel is verwijderd. De resultaten dienen hierdoor met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden.

Gezien het feit dat de variabelen inkomen, opleidingsniveau en eerste kind mogelijk ook invloed hadden op het mediatieverband, zijn ze als covariaten meegenomen in de mediatieanalyse. Uiteindelijk bleek de variabele inkomen een significante voorspeller te zijn voor ouderlijke attributies in relatie tot positief opvoedgedrag [$b = -.767, t(225) = -2.12, p = .035$] en negatief opvoedgedrag [$b = -.859, t(225) = -2.39, p = .018$]. Daarnaast blijkt de variabele eerste kind een significante voorspeller voor alleen positief opvoedgedrag, zowel zonder de mediërende variabele ouderlijke attributies in het model [$b = -.953, t(254) = -3.12, p = .002$] als met de mediërende variabele ouderlijke attributies in het model [$b = -.998, t(253) = -3.32, p = .001$]. Voor het mediërende verband van negatief opvoedgedrag bleken verder geen controlevariabelen significant voorspellend te zijn.

Tot slot dienen twee opmerkingen te worden gemaakt. Allereerst bleken zowel de NOSI als de MaaP geen significant verschil te vinden met betrekking tot de ouderlijke eigen effectiviteit van vaders en moeders. Echter maakt de NOSI, in vergelijking met de MaaP, gebruik van meer items om de variabele ouderlijke eigen effectiviteit te meten, waardoor deze vragenlijst meer valide is. Om deze reden is ervoor gekozen om in de mediatieanalyse gebruik te maken van de NOSI. Ten tweede is in de mediatieanalyse geen onderscheid gemaakt tussen kind- en ouderverantwoordelijke attributies, omdat uit meerdere onafhankelijke t-toetsen is gebleken dat vaders en moeders niet significant verschillen in het maken van deze attributies.

Resultaten

Ouderlijke eigen effectiviteit

Uit de onafhankelijke t-toets op de MaaP blijkt dat er geen significant verschil bestaat tussen ouderlijke eigen effectiviteit van vaders ($M = 16.62$, $SD = 1.96$) en ouderlijke eigen effectiviteit van moeders [$M = 16.12$, $SD = 2.35$, $t(259) = 1.69$, $p = .092$, tweezijdig, $d = 0.22$, CI (-0.08, 1.08)]. Dit wil zeggen dat vaders en moeders volgens de MaaP een vergelijkbare mate van ouderlijke eigen effectiviteit hebben.

Vervolgens blijkt uit de tweeweg ANOVA dat er geen significant verschil bestaat tussen de ouderlijke eigen effectiviteit van vaders ($M = 25.78$, $SD = 0.77$) en ouderlijke eigen effectiviteit van moeders [$M = 27.80$, $SD = 0.53$, $F(1, 255) = 0.021$, $p = .885$, $\eta^2 = .00$]. Dit wil zeggen dat vaders en moeders volgens de NOSI een vergelijkbare mate van ouderlijke eigen effectiviteit hebben.

Ouderlijke attributies

Uit de onafhankelijke t-toets blijkt dat er geen significant verschil bestaat tussen vaders ($M = 34.52$, $SD = 6.39$) en moeders ($M = 35.17$, $SD = 6.08$) in de mate waarin zij kindverantwoordelijke attributies maken, $t(259) = -0.80$, $p = .427$, tweezijdig, $d = 0.26$, 95% CI [-2.25, 0.96]. Eveneens is er geen significant verschil tussen vaders ($M = 31.97$, $SD = 4.03$) en moeders ($M = 32.08$, $SD = 4.07$) in de mate waarin zij ouderverantwoordelijke attributies maken, $t(259) = -0.22$, $p = .830$, tweezijdig, $d = 0.06$, 95% CI [-1.17, 0.94]. Vaders en moeders blijken dus niet te verschillen in de mate waarin zij kind- en ouderverantwoordelijke attributies maken.

Positief opvoedgedrag

Ten eerste blijkt uit de mediatieanalyse dat ouderlijke eigen effectiviteit significant en negatief voorspellend is voor ouderlijke attributies, $b = -.609$, $t(254) = -9.34$, $p < .001$, $R^2 = .272$. Wanneer ouders een hoge ouderlijke eigen effectiviteit hebben, leggen zij dus vaker de schuld bij zowel zichzelf als bij het kind.

Ten tweede is het geïsoleerde effect van ouderlijke eigen effectiviteit op positief opvoedgedrag berekend. Dit laat zien dat wanneer ouderlijke attributies niet in het model zijn opgenomen, ouderlijke eigen effectiviteit significant en negatief voorspellend is voor positief opvoedgedrag, $b = -.071$, $t(254) = -3.36$, $p = .001$, $R^2 = .070$. Wanneer ouders een hoge ouderlijke eigen effectiviteit hebben, neemt het positieve opvoedgedrag af.

Ten derde blijken ouderlijke attributies tevens significant en positief voorspellend voor positief opvoedgedrag, $b = .065$, $t(253) = 3.25$, $p = .001$, $R^2 = .107$. Wanneer ouders een hoge totaalscore hebben op ouderlijke attributies, wat betekent dat ze minder vaak de schuld bij zowel zichzelf als het kind leggen, neemt positief opvoedgedrag toe.

Ten vierde blijkt dat ouderlijke eigen effectiviteit niet significant voorspellend is voor positief opvoedgedrag wanneer ouderlijke attributies wel in het model zijn opgenomen, $b = -.031$, $t(253) = -1.31$, $p = .193$. Er is dus geen sprake van een

significant direct effect. Tot slot blijkt uit de laatste stap van de mediatieanalyse dat er een indirect effect bestaat tussen ouderlijke eigen effectiviteit en positief opvoedgedrag gemedieerd door ouderlijke attributies, $b = -.040$, 95% BCa CI [-0.070, -0.018] (zie Figuur 1 in Bijlage B). De *Sobel test* geeft aan dat dit een significant effect is, $b = -0.040$, $z = -3.06$, $p = .002$. Geconcludeerd kan worden dat ouderlijke attributies een mediërende factor is in de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en positief opvoedgedrag.

Negatief opvoedgedrag

Dezelfde mediatieanalyse is uitgevoerd voor negatief opvoedgedrag. Ten eerste blijkt dat ouderlijke eigen effectiviteit een significante negatieve voorspeller is voor ouderlijke attributies, $b = -.622$, $t(253) = -9.61$, $p < .001$, $R^2 = .285$. Wanneer ouderlijke eigen effectiviteit toeneemt, nemen ouderlijke attributies af en leggen ouders vaker de schuld bij zowel zichzelf als bij hun kind.

Ten tweede blijkt uit het geïsoleerde effect van ouderlijke eigen effectiviteit op negatief opvoedgedrag, dat ouderlijke eigen effectiviteit een significante positieve voorspeller is, $b = .168$, $t(253) = 5.28$, $p < .001$, $R^2 = .110$. Wanneer ouderlijke eigen effectiviteit toeneemt, neemt negatief opvoedgedrag ook toe.

Ten derde blijken ouderlijke attributies een significante negatieve voorspeller voor negatief opvoedgedrag te zijn, $b = -.101$, $t(252) = -3.32$, $p = .001$, $R^2 = .147$. Wanneer ouderlijke attributies toenemen en ouders minder de schuld bij zichzelf en het kind leggen, dan neemt het negatieve opvoedgedrag af.

Bij toevoeging van de mediërende variabele in het model, blijkt ouderlijke eigen effectiviteit geen significante voorspeller meer te zijn voor negatief opvoedgedrag, $b = .105$, $t(252) = 2.89$, $p = .004$. Er is dus een significant direct effect. Tot slot blijkt wel een indirect effect te bestaan tussen ouderlijke eigen effectiviteit en negatief opvoedgedrag gemedieerd door ouderlijke attributies, $b = .063$, 95% CI [0.022, 0.103] (zie Figuur 2 in Bijlage B). Volgens de *Sobel test* is dit effect significant, $b = .063$, $z = 3.13$, $p = .002$. Geconcludeerd kan worden dat ouderlijke attributies ook een mediërende factor is in de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en negatief opvoedgedrag.

Discussie

Eerder onderzoek naar ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies laat zien dat niet duidelijk is wat de exacte rol van deze factoren is met betrekking tot het opvoedgedrag van ouders. Het doel van dit onderzoek was dan ook om te onderzoeken in hoeverre de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en opvoedgedrag van ouders gemedieerd wordt door ouderlijke attributies. De resultaten van dit onderzoek kunnen als volgt worden samengevat: 1) De mate van ouderlijke eigen effectiviteit van vaders en moeders verschilt niet; 2) Ouderlijke attributies van vaders en moeders verschillen niet; 3) Ouderlijke attributies zijn een mediërende factor in de relatie tussen ouderlijke eigen

effectiviteit en positief opvoedgedrag; 4) Ouderlijke attributies zijn een mediërende factor in de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en negatief opvoedgedrag. Kortom, uit het huidige onderzoek blijkt dat ouderlijke attributies een mediërende factor is in de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en het opvoedgedrag van ouders. Aangezien er geen verschillen zijn gevonden in ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies tussen vaders en moeders, wordt verwacht dat het mediërende verband ook niet verschilt voor vaders en moeders. Echter zal vervolgonderzoek dit moeten uitwijzen.

Ouderlijke eigen effectiviteit

Uit het huidige onderzoek blijkt dat er geen verschil bestaat in de mate van ouderlijke eigen effectiviteit tussen vaders en moeders. De hypothese, waarin verwacht werd dat de mate van ouderlijke eigen effectiviteit van moeders hoger is, wordt dan ook verworpen. Deze hypothese was gebaseerd op eerder onderzoek, waaruit bleek dat moeders over het algemeen een hogere mate van ouderlijke eigen effectiviteit hebben dan vaders (Salonen et al., 2009; Sevigny & Loutzenhiser, 2010). Daarnaast kwam uit eerder onderzoek naar voren dat de belangrijkste voorspellers van ouderlijke eigen effectiviteit voor vaders en moeders verschillen (bv. Leerkens & Burney, 2007; Murdock, 2013), waardoor verwacht werd dat dit op zijn beurt zou kunnen leiden tot een verschil in de mate van ouderlijke eigen effectiviteit van vaders en moeders.

Deze tegenstrijdige resultaten van het huidige onderzoek zouden verklaard kunnen worden door het feit dat vaders onvoldoende onderzocht zijn op het gebied van ouderlijke eigen effectiviteit. De verwachtingen waren daardoor gebaseerd op een gering aantal onderzoeken met kleine homogene steekproeven, wat het moeilijk maakt om te generaliseren en te vergelijken met het huidige onderzoek.

Daarnaast komt het onderzoek van Sevigny en Loutzenhiser (2010) qua steekproef overeen met het huidige onderzoek. Zij maken echter gebruik van een taak-specifieke meting van het begrip ouderlijke eigen effectiviteit. Het zou kunnen dat deze taken meer aansluiten bij opvoedingstaken van moeders dan bij die van vaders, waardoor moeders een hogere mate van ouderlijke eigen effectiviteit rapporteerden. Dit zou mogelijk kunnen zijn, aangezien vaders zich in de opvoeding meer competent voelen op het gebied van discipline en moeders op het gebied van verzorging (Meunier & Roskam, 2009). Het kan dus dat binnen de ouderlijke eigen effectiviteit taken bestaan waarop vaders en moeders zich wel of niet competent voelen, wat verschillen tussen onderzoeken zou kunnen verklaren. Dit zou in de toekomst onderzocht kunnen worden. In het huidige onderzoek waren de items niet specifiek gerelateerd aan taken van vaders of moeders. Hieruit kan opgemaakt worden dat bij een niet taak-specifieke meting geen verschillen bestaan tussen de ouderlijke eigen effectiviteit van vaders en moeders.

Ouderlijke attributies

Naar aanleiding van de eerder besproken literatuur werd verwacht dat vaders en

moeders niet verschillen in de attributies die zij maken over het gedrag van hun kind. Het huidige onderzoek ondersteunt deze hypothese. Er blijken namelijk geen significante verschillen te bestaan tussen vaders en moeders en de mate waarin zij kind- of ouderverantwoordelijke attributies maken. Dit komt overeen met de bevindingen van het onderzoek van Nelson et al. (2013) die stelt dat vaders en moeders niet verschillen met betrekking tot de attributies die zij maken over het ongewenste gedrag van hun kind.

De bevindingen van het huidige onderzoek zijn daarentegen wel in strijd met het onderzoek van Colallilo et al. (2015). Dit onderzoek stelt namelijk dat vaders en moeders wel verschillen op het gebied van ouderlijke attributies. Vaders maken meer kindverantwoordelijke attributies bij internaliserend gedrag van het kind en moeders maken meer kindverantwoordelijke attributies bij externaliserend gedrag van het kind. Een eerste verklaring voor deze verschillende bevindingen zou kunnen zijn dat in het huidige onderzoek geen onderscheid wordt gemaakt tussen internaliserend en externaliserend gedrag. Dit gedrag zou wel degelijk van invloed kunnen zijn op de attributies die vaders en moeders maken, omdat internaliserend gedrag zich vooral binnen het kind afspeelt en externaliserend gedrag meer zichtbaar is voor vaders en moeders. Hierdoor zijn de motivaties voor het gedrag van het kind bij internaliserend gedrag minder goed te achterhalen, wat ervoor zou kunnen zorgen dat vaders en moeders verschillende attributies maken. Een tweede verklaring zou de verschillende steekproeven kunnen zijn. In het onderzoek van Colallilo et al. (2015) hebben vaders en moeders vragenlijsten ingevuld over hun kinderen in de leeftijd van 9 tot 12 jaar, terwijl het huidige onderzoek zich gericht heeft op kinderen in de leeftijd van 24 tot en met 47 maanden. Beide leeftijdsgroepen vertonen verschillend leeftijdsadequaat gedrag en dit gedrag zou verschillende attributies uit kunnen lokken bij vaders en moeders. Hierdoor zijn de leeftijdsgroepen niet met elkaar te vergelijken.

Vervolgonderzoek zou zich ten eerste kunnen richten op de verschillen in internaliserend en externaliserend gedrag van kinderen, zodat de invloed die dit heeft op ouderlijke attributies van vaders en moeders duidelijker wordt. Ten slotte zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op verschillend gedrag behorende bij de verschillende leeftijdsgroepen van kinderen, zodat dit meegenomen kan worden bij het vergelijken van vaders en moeders.

Positief opvoedgedrag

Uit literatuuronderzoek bleek voor ouders van kinderen met ADHD een negatief verband te bestaan tussen de concepten ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies (Johnston et al., 2010). Hierdoor ontstond de vraag of dit ook geldt voor ouders van kinderen zonder ADHD. Uit de mediatieanalyse is gebleken dat dit inderdaad zo is. Hieruit blijkt namelijk dat ouders met een hoge ouderlijke eigen effectiviteit vaker de schuld bij zowel zichzelf als het kind leggen.

Verder is het interessant dat uit de mediatieanalyse is gebleken dat ouders met een hoge ouderlijke eigen effectiviteit, minder positief opvoedgedrag laten zien. Dit is in strijd met eerdere bevindingen die stellen dat een hoge ouderlijke eigen effectiviteit juist gerelateerd is aan meer positief opvoedgedrag (Hill & Bush, 2001; Jones & Prinz, 2005). Echter hebben de onderzoeken die besproken zijn in de review van Jones en Prinz (2005) en het onderzoek van Hill en Bush (2001) meerdere dimensies van positief opvoedgedrag gemeten, waar het huidige onderzoek enkel de dimensie positieve disciplineren gemeten heeft. Het resultaat uit deze onderzoeken, dat een hogere ouderlijke eigen effectiviteit gerelateerd is aan meer positief opvoedgedrag, zou dus verklaard kunnen worden doordat zij gebruikmaken van meerdere dimensies van positief opvoedgedrag. Het resultaat uit het huidige onderzoek, dat een hoge ouderlijke eigen effectiviteit gerelateerd is aan minder positief opvoedgedrag, geldt dan enkel voor de dimensie positieve disciplineren en niet voor andere dimensies van positief opvoedgedrag.

Tevens komt uit de mediatieanalyse naar voren dat ouderlijke attributies van invloed zijn op het positieve opvoedgedrag dat ouders laten zien. Wanneer ouders minder vaak de schuld bij zichzelf of bij het kind leggen, laten zij namelijk meer positief opvoedgedrag zien. Dit is overeenkomstig met eerder onderzoek, waarin gesteld wordt dat ouders positief opvoedgedrag laten zien wanneer zij het gedrag van hun kind toeschrijven aan externe factoren (Johnston & Leung, 2001; Lansford et al., 2011).

Daarnaast is het opmerkelijk dat wanneer de factor ouderlijke attributies betrokken wordt bij de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en positief opvoedgedrag, ouderlijke eigen effectiviteit geen significante invloed meer heeft op positief opvoedgedrag. Ouderlijke attributies lijken dus van grote invloed te zijn op het positieve opvoedgedrag van ouders. Het blijkt dan ook zo te zijn dat de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en positief opvoedgedrag wordt gemedieerd door ouderlijke attributies, zoals in de hypothese verwacht werd.

Tot slot wordt de variabele positief opvoedgedrag in het huidige onderzoek door slechts één domein gemeten. Wanneer deze variabele door meer domeinen gemeten zou worden, zou dit voor een meer valide resultaat kunnen zorgen. Hierdoor zou de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en positief opvoedgedrag gemedieerd door ouderlijke attributies in het vervolg beter onderzocht kunnen worden.

Negatief opvoedgedrag

Uit de resultaten van het huidige onderzoek is gebleken dat wanneer ouderlijke eigen effectiviteit toeneemt, ouderlijke attributies afnemen en ouders meer kind- en ouderverantwoordelijke attributies vormen. Dit sluit aan bij onderzoek dat deze negatieve relatie gevonden heeft voor ouders van kinderen met ADHD (Johnston et al., 2010). De resultaten zijn echter moeilijk te vergelijken, omdat het huidige onderzoek ouders van kinderen betreft zonder een dergelijke stoornis.

Daarnaast is uit eerder onderzoek gebleken dat ouders met een hoge mate van ouderlijke eigen effectiviteit minder geneigd zijn om negatief opvoedgedrag te vertonen dan ouders met een lage mate van ouderlijke eigen effectiviteit (Jones & Prinz, 2005; Pierce et al., 2010). Op basis van deze onderzoeksbevindingen werd verwacht dat dit ook in het huidige onderzoek het geval zou zijn. Echter is gebleken dat wanneer ouderlijke eigen effectiviteit toeneemt, het negatieve opvoedgedrag van ouders ook toeneemt. Dit komt dus niet overeen met eerder gevonden literatuur. Dit verschil zou verklaard kunnen worden door het feit dat negatief opvoedgedrag verschillend geconceptualiseerd is. Pierce en collega's (2010) hebben namelijk vijandig-reactiefouderschap onderzocht, wat gekenmerkt wordt door veel agressie en fysieke straffen. Huidig onderzoek heeft zich echter gefocust op negatieve disciplineren, waarbij het kind verbale, fysieke of psychologische straf krijgt voor ongewenst gedrag, zonder dat uitleg volgt over wat hij/zij precies verkeerd doet. Deze vormen van negatief opvoedgedrag zijn niet precies hetzelfde, wat mogelijk de tegenstrijdige resultaten kan verklaren.

Ook de relatie tussen ouderlijke attributies en negatief opvoedgedrag is bekeken, waarover in eerder onderzoek naar voren is gekomen dat ouders die meer kindverantwoordelijke attributies vormen, een meer negatieve opvoeding hanteren (Lancaster et al., 2014). Aanvullend hierop vindt het huidige onderzoek bewijs voor het feit dat wanneer ouders minder kind- en ouderverantwoordelijke attributies vormen, hun negatieve opvoedgedrag afneemt. Er kan echter niet geconcludeerd worden of er sprake is van een wederkerig verband. Het is interessant om dit in de toekomst te onderzoeken, zodat dit kan bijdragen aan de kennis over het opvoedgedrag van ouders.

Wanneer de factor ouderlijke attributies betrokken wordt bij de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en negatief opvoedgedrag, blijkt dat ouderlijke eigen effectiviteit nog steeds een significante voorspeller is voor negatief opvoedgedrag. Uit het huidige onderzoek is daarnaast wel gebleken dat ouderlijke attributies een mediërende factor is in de relatie tussen ouderlijke eigen effectiviteit en negatief opvoedgedrag, wat de hypothese ondersteunt.

Limitaties

Het huidige onderzoek kent enkele limitaties. Ten eerste is gebruik gemaakt van zelfrapportage. Een nadeel van zelfrapportage is het risico op sociaal wenselijke antwoorden, wat kan leiden tot een vertekend beeld van de werkelijkheid. Echter, een voordeel van zelfrapportage is dat het een goede manier is om iets te weten te komen over gevoelens, gedachten en gedragingen van mensen. Bovendien is door gebruik van zelfrapportage een groot aantal respondenten bereikt. Vervolgonderzoek zou dit verband nader kunnen onderzoeken met een andere meetmethode (bv. interviews).

Een tweede limitatie is dat er gebruik is gemaakt van een online survey. Dit betekent dat er geen direct contact heeft plaatsgevonden met de respondenten. Het is

dus niet te controleren wie de survey precies heeft ingevuld en of de ouders hebben overlegd tijdens het invullen van de vragenlijst. Het is echter onwaarschijnlijk dat veel respondenten hebben gelogen over hun identiteit, waardoor er niet vanuit wordt gegaan dat dit de resultaten van het onderzoek in grote mate beïnvloed kan hebben.

De laatste limitatie van het onderzoek is dat het een homogene steekproef betreft. Bijna alle respondenten hebben de Nederlandse nationaliteit, meer dan de helft is hoog opgeleid en hun gemiddelde inkomens zijn hoog. Bovendien komt 70% uit de provincies Utrecht, Noord Holland en Zuid Holland. Om deze redenen is het niet goed mogelijk om de bevindingen te generaliseren naar een meer heterogene steekproef.

Sterke kanten

Een sterke kant van het onderzoek is dat zowel moeders als vaders in de steekproef betrokken zijn. Er is tot op heden duidelijk minder onderzoek gedaan naar de ouderlijke eigen effectiviteit, de ouderlijke attributies en het opvoedgedrag van vaders dan van moeders. Aangezien vaders ook een belangrijke rol spelen in de opvoeding (McBride, Schoppe, & Rane, 2002), is het van belang dat zij bij toekomstige onderzoeken vaker worden betrokken.

Daarnaast zijn er specifieke selectiecriteria gevormd voor de werving van respondenten. Door alleen ouders met een kind van 24 tot en met 47 maanden oud te selecteren, is inzicht verkregen in de gedragingen van ouders met jonge kinderen. Met deze kennis kunnen meer gerichte opvoedingsondersteuningsprogramma's ontwikkeld worden voor deze doelgroep en kunnen problemen vroegtijdig aangepakt worden.

Conclusie

Samenvattend blijkt dat er geen verschil bestaat in ouderlijke eigen effectiviteit en ouderlijke attributies van vaders en moeders. Daarnaast blijken ouderlijke attributies het verband te mediëren tussen ouderlijke eigen effectiviteit en zowel positief als negatief opvoedgedrag. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het verband tussen ouderlijke eigen effectiviteit en opvoedgedrag van ouders gemedieerd wordt door ouderlijke attributies. Deze kennis kan gebruikt worden voor de ontwikkeling van opvoedingsondersteuningsprogramma's. Aangezien ouderlijke attributies van invloed blijken te zijn op het opvoedgedrag dat ouders laten zien, kan het nuttig zijn om opvoedingsondersteuningsprogramma's hierop in te laten spelen. Op deze manier kan het opvoedgedrag van ouders en daarmee de ontwikkeling van kinderen verbeterd worden. Kortom, het is belangrijk om te achterhalen wat ouders als oorzaak voor het gedrag van hun kind zien, aangezien dit van invloed is op hun opvoedgedrag. Dit kan vervolgens bijdragen aan de manier waarop het kind zich ontwikkelt.

Literatuur

- Allen, P.J., & Bennett, K. (2012). Multiple regression. In P. Allen & K. Bennet (Eds.), *SPSS statistics a practical guide version 20* (pp. 179-197). Sydney: Cengage Learning.
- Amato, P. R., & Fowler, F. (2002). Parenting practices, child adjustment, and family diversity. *Journal of Marriage and Family, 64*, 703-716. doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00703.x
- Ardelt, M., & Eccles, J. S. (2001). Effects of mothers' parental efficacy beliefs and promotive parenting strategies on inner-city youth. *Journal of Family Issues, 22*, 944-972. doi:10.1177/019251301022008001
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review, 84*, 191-215. doi:10.1037/0033-295X.84.2.191
- Bornstein, M. H. (2001). Parenting: Science and practice. *Parenting: Science and Practice, 1*, 1-4. doi:10.1080/15295192.2001.9681208
- Bugental, D. B., & Happaney, K. (2004). Predicting infant maltreatment in low-income families: The interactive effects of maternal attributions and child status at birth. *Developmental Psychology, 40*, 234-243. doi:10.1037/0012-1649.40.2.234
- Chen, G., Gully, S. M., & Eden, D. (2004). General self-efficacy and self-esteem: Toward theoretical and empirical distinction between correlated self-evaluations. *Journal of Organizational Behavior, 25*, 375-395. doi:10.1002/job.251
- Colallilo, S., Miller, N. V., & Johnston, C. (2015). Mother and father attributions for child misbehavior: Relations to child internalizing and externalizing problems. *Journal of Social and Clinical Psychology, 34*, 788-808. Retrieved from <http://guilfordjournals.com>
- De Brock, A. J. L. L., Vermulst, A. A., Gerris, J. R. M. & Abidin, R. R. (1992/2006) Handleiding Nijmeegse Ouderlijke Stress Index [Nijmegen Parenting Stress Index Manual]. Swets, Lisse, The Netherlands.
- Dekovic, M., & Prinzie, P. (2014). Gezin en afwijkende ontwikkeling. In P. J. M. Prins, & C. Braet (Eds.), *Handboek klinische ontwikkelingspsychologie* (pp. 143-165). Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Dix, T., & Grusec, J. (1985). Parent attribution processes in the socialization of children. In I. E. Sigel (Ed.), *Parental belief systems* (pp. 201-233). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Egberink, I. J. L., Janssen, N. A. M., & Vermeulen, C. S. M. (24 februari 2016). COTAN beoordeling 2009, Nijmeegse Opvoed Stress Index. Retrieved from www.cotandocumentatie.nl

- Fletcher, A. C., Walls, J. K., Cook, E. C., Madison, K. J., & Bridges, T. H. (2008). Parenting style as a moderator of associations between maternal disciplinary strategies and child well-being. *Journal of Family Issues, 29*, 1724-1744. doi:10.1177/0192513X08322933
- Hamilton, V. E., Matthews, J. M., & Crawford, S. B. (2015). Development and preliminary validation of a parenting self-regulation scale: 'Me as a parent'. *Journal of Child and Family Studies, 24*, 2853-2864. doi:10.1007/s10826-014-0089-z
- Hayes, A. F. (2012). PROCESS: A versatile computational tool for observed variable mediation, moderation, and conditional process modeling [White paper]. Retrieved from <http://www.afhayes.com/public/process2012.pdf>
- Hill, N. E., & Bush, K. R. (2001). Relationships between parenting environment and children's mental health among African American and European American mothers and children. *Journal of Marriage and Family, 63*, 954-966. doi:10.1111/j.1741-3737.2001.00954.x
- Johnston, C., & Leung, D. W. (2001). Effects of medication, behavioral, and combined treatments on parents' and children's attributions for the behavior of children with attention-deficit hyperactivity disorder. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 69*, 67-76. doi:10.1037//0022-006X.69.1.67
- Johnston, C., Mah, J. W. T., & Regambal, M. (2010). Parenting cognitions and treatment beliefs as predictors of experience using behavioral parenting strategies in families of children with Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder. *Behavior Therapy, 41*, 491-504. doi:10.1016/j.beth.2010.02.001
- Jones, T. L., & Prinz, R. J. (2005). Potential roles of parental self-efficacy in parent and child adjustment: A review. *Clinical Psychology Review, 25*, 341-363. doi:10.1016/j.cpr.2004.12.004
- Lamb, M. E., & Lewis, C. (2010). The development and significance of father-child relationships in two-parent families. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (pp. 94-153). Hoboken: John Wiley & Sons, Inc.
- Lancaster, R. L., Balling, K., Hastings, R., & Lloyd, T. J. (2014). Attributions, criticism and warmth in mothers of children with intellectual disability and challenging behaviour: A pilot study. *Journal of Intellectual Disability Research, 58*, 1060-1071. doi:10.1111/jir.12029
- Lansford, J. E., Bornstein, M. H., Dodge, K. A., Skinner, A. T., Putnick, D. L., & Deater-Deckard, K. (2011). Attributions and attitudes of mothers and fathers in the United States. *Parenting, 11*, 199-213. doi:10.1080/15295192.2011.585567
- Leerkes, E. M., & Burney, R. V. (2007). The development of parenting efficacy among new mothers and fathers. *Infancy, 12*, 45-67. doi:10.1080/15250000701298964

- Leerkes, E. M., & Crockenberg, S. C. (2002). The development of maternal self-efficacy and its impact on maternal behavior. *Infancy, 3*, 227-247.
doi:10.1207/S15327078IN0302_7
- Leung, D. W., & Smith Slep, A. M. (2006). Predicting inept discipline: The role of parental depressive symptoms, anger, and attributions. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 74*, 524-534. doi:10.1037/0022-006X.74.3.524
- McBride, B. A., Schoppe, S. J., & Rane, T. R. (2002). Child characteristics, parenting stress, and parental involvement: Fathers versus mothers. *Journal of Marriage and Family, 64*, 998-1011. doi:10.1111/j.1741-3737.2002.00998.x
- Meunier, J. C., & Roskam, I. (2009). Self-efficacy beliefs amongst parents of young children: Validation of a self-report measure. *Journal of Child and Family Studies, 18*, 495-511. doi:10.1007/s10826-008-9252-8
- Morris, A. S., Silk, J. S., Steinberg, L., Myers, S. S., & Robinson, L. R. (2007). The role of the family context in the development of emotion regulation. *Social Development, 16*, 361-388. doi:10.1111/j.1467-9507.2007.00389.x
- Murdock, K. W. (2013). An examination of parental self-efficacy among mothers and fathers. *Psychology of Men and Masculinity, 14*, 314-323. doi:10.1037/a0027009
- Nelson, J. A., O'Brien, M., Calkins, S. D., & Keane, S. P. (2013). Mothers' and fathers' negative responsibility attributions and perceptions of children's problem behavior. *Personal Relationships, 20*, 719-727. doi:10.1111/pere.12010
- Pierce, T., Boivin, M., Frenette, É., Forget-Dubois, N., Dionne, G., & Tremblay, R. E. (2010). Maternal self-efficacy and hostile-reactive parenting from infancy to toddlerhood. *Infant Behavior and Development, 33*, 139-148.
doi:10.1016/j.infbeh.2009.12.005
- Porter, C. L., & Hsu, H. C. (2003). First-time mothers' perceptions of efficacy during the transition to motherhood: Links to infant temperament. *Journal of Family Psychology, 17*, 54-64. doi:10.1037/0893-3200.17.1.54
- Prevatt, F. F. (2003). The contribution of parenting practices in a risk and resiliency model of children's adjustment. *British Journal of Developmental Psychology, 21*, 469-480. doi:10.1348/026151003322535174
- Salonen, A. H., Kaunonen, M., Åstedt-Kurki, P., Järvenpää, A. L., Isoaho, H., & Tarkka, M. T. (2009). Parenting self-efficacy after childbirth. *Journal of Advanced Nursing, 65*, 2324-2336. doi:10.1111/j.1365-2648.2009.05113.x
- Sanders, M. R., & Woolley, M. L. (2005). The relationship between maternal self-efficacy and parenting practices: Implications for parent training. *Child: Care, Health and Development, 31*, 65-73. doi:10.1111/j.1365-2214.2005.00487.x

- Sevigny, P. R., & Loutzenhiser, L. (2010). Predictors of parenting self-efficacy in mothers and fathers of toddlers. *Child: Care, Health and Development, 36*, 179-189. doi:10.1111/j.1365-2214.2009.00980.x
- Snarr, J. D., Smith Slep, A. M., & Grande, V. P. (2009). Validation of a new self-report measure of parental attributions. *Psychological Assessment, 21*, 390-401. doi:10.1037/a0016331
- Snyder, J., Cramer, A., Afrank, J., & Patterson, G. R. (2005). The contributions of ineffective discipline and parental hostile attributions of child misbehavior to the development of conduct problems at home and school. *Developmental Psychology, 41*, 30-41. doi:10.1037/0012-1649.41.1.30
- Verhoeven, M., Van Baar, A. L., Bodden, D., & Dekovic, M. (in press). The development and initial validation of the Comprehensive Early Childhood Parenting Questionnaire (CECPAQ). *European Journal of Developmental Psychology*.
- Weiner, B. (1979). A theory of motivation for some classroom experiences. *Journal of Educational Psychology, 71*, 3-25. doi:10.1037/0022-0663.71.1.3
- Wilson, C., Gardner, F., & Burton, J. (2006). Maternal attributions and observed maternal behavior: Are they linked? *Behavioural and Cognitive Psychotherapy, 35*, 165-178. doi:10.1017/S1352465806003195

Bijlage A

Demografische gegevens

Tabel 1

Demografische gegevens van de 261 ouders

	Frequentie	Percentage
Opleidingsniveau		
Geen enkele opleiding afgemaakt	0	0,0%
Basisonderwijs/Speciaal onderwijs	0	0,0%
LBO/MAVO/VMBO	22	8,4%
HAVO/VWO/MBO	64	24,5%
HBO/Universiteit-bachelor	98	37,5%
Universiteit, master of doctor	77	29,5%
Inkomen		
Minder dan €1250,- per maand	1	0,4%
Tussen de €1250,- en €2500,-	10	3,8%
Tussen de €2500,- en €3750,-	47	18,0%
Tussen de €3750,- en €5000,-	74	28,4%
Tussen de €5000,- en €7250,-	72	27,6%
Meer dan €7250,-	29	11,1%
Geen antwoord	28	10,7%
Provincie		
Groningen, Friesland, Drenthe	5	1,9%
Gelderland, Flevoland, Overijssel	30	11,5%
Noord-Brabant, Limburg	43	16,5%
Utrecht, Noord-Holland, Zuid-Holland	183	70,1%
Nationaliteit		
Nederlands	251	96,2%
Nederlands/Turks	2	0,8%
Nederlands/Duits	1	0,4%
Nederlands/Amerikaans	1	0,4%
Nederlands/Frans	1	0,4%
Oekraïens	1	0,4%
Oostenrijks	1	0,4%
Pools	1	0,4%
Turks	2	0,8%

Bijlage B

Onderzoeksresultaten

Tabel 2

Vrijheidsgraden (*df*), *F*-ratio (*F*), *p*-waarde (*p*) en Effectgrootte (η^2) op Basis van de Eenweg ANOVA waarin gecontroleerd is voor de Variabelen Inkomen, Opleidingsniveau en Eerste Kind op Ouderlijke Eigen Effectiviteit gespecificeerd voor de MaaP en de NOSI

	MaaP				NOSI			
	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2
Inkomen	(5, 227)	1.45	.208	.031	(5, 227)	1.12	.351	.019
Opleidingsniveau	(2, 257)	0.94	.423	.011	(2, 257)	1.06	.367	.012
Eerste kind	(1, 257)	0.18	.673	.000	(1, 257)	4.92	.027	.019

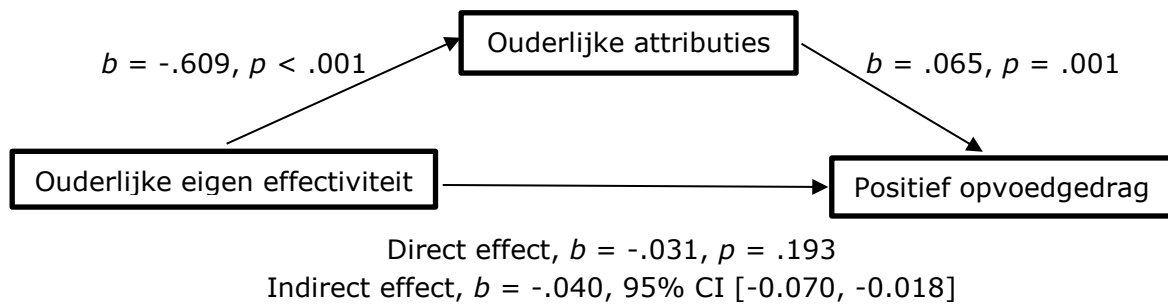
* $p < .05$.

Tabel 3

Vrijheidsgraden (*df*), *F*-ratio (*F*), *p*-waarde (*p*) en Effectgrootte (η^2) op Basis van de Eenweg ANOVA waarin gecontroleerd is voor de Variabelen Inkomen, Opleidingsniveau en Eerste kind op Ouderlijke Attributies gemeten met de PCS

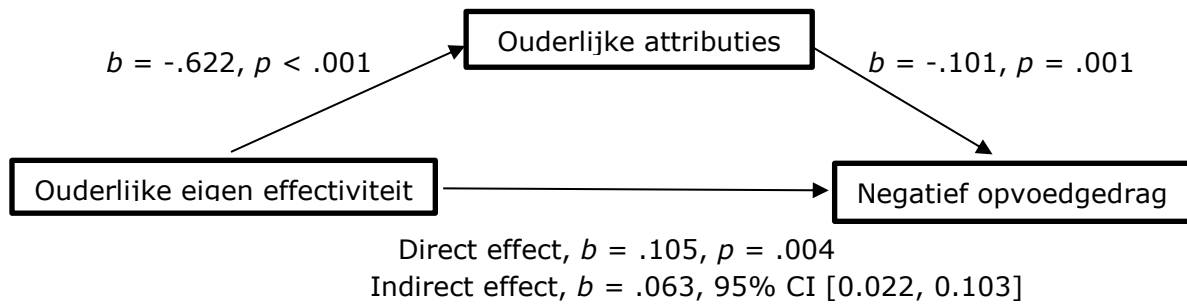
	Ouderlijke attributies			
	<i>df</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	η^2
Inkomen	(5, 227)	1.04	.393	.022
Opleidingsniveau	(3, 257)	1.08	.358	.012
Eerste kind	(1, 257)	2.21	.138	.008

* $p < .05$.

Figuur 1. Model van ouderlijke eigen effectiviteit als een voorspeller van positief opvoedgedrag, gemedieerd door ouderlijke attributies.

OUDERLIJKE EIGEN EFFECTIVITEIT, OUDERLIJKE ATTRIBUTIES EN OPVOEDGEDRAG

Figuur 2. Model van ouderlijke eigen effectiviteit als een voorspeller van negatief opvoedgedrag, gemedieerd door ouderlijke attributies.

Bijlage C
Taakverdeling

Wij hebben deelvragen op de onderstaande manier verdeeld:

- 1) Sophie: In welke mate verschillen vaders en moeders op het gebied van ouderlijke eigen effectiviteit?
- 2) Iris: In welke mate verschillen vaders en moeders op het gebied van ouderlijke attributies?
- 3) Kirsten: In hoeverre leidt ouderlijke eigen effectiviteit, gemedieerd door attributies, tot positief opvoedgedrag van ouders?
- 4) Nicol: In hoeverre leidt ouderlijke eigen effectiviteit, gemedieerd door ouderlijke attributies, tot negatief opvoedgedrag van ouders?

Wij hebben elkaars stukken nagekeken en verbeterd, en daarbij veel samengewerkt. Geen enkel stuk is tot stand gekomen zonder dat iedereen er even naar heeft gekeken en zijn feedback heeft gegeven.